

Quickscan natuuronderzoek

Boonkweg 21 in Haaksbergen

In het kader van de Flora- en faunawet

Quickscan natuuronderzoek

Boonkweg 21 in Haaksbergen

In het kader van de Flora- en faunawet

In opdracht van:

HAMVAST BV
Dorpsstraat 68
7683 BL Den Ham

Uitgevoerd door:

Ecochore Natuurtechniek
Ruitersweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-15904121
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Auteur: Bas Voerman
Collegiale toetsing: Natalie ten Kate
Veldwerk: Rob Papendorp & Bas Voerman

Datum: juli 2013

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Foto voorzijde: zicht op te slopen schuren

*Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Samenwerkingsverband Ecologie:
www.swvecologie.nl*

INHOUD

INHOUD	3
1. AANLEIDING EN DOEL	4
2. INVENTARISATIEOPZET EN GEBIEDSBESCHRIJVING	5
2.1 Onderzoeksmethodiek	5
2.2 Gebiedsbeschrijving	5
2.3 Natuurbeschermingswet 98, Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn	6
2.4 Geplande werkzaamheden	6
3. ONDERZOEKRESULTATEN	8
3.1 Flora	8
3.2 (Broed)vogels	8
3.3 Herpetofauna en vissen	9
3.4 Zoogdieren	9
3.5 Ongewervelden	10
4. TOETSING FLORA- EN FAUNAWET	11
4.1 Algemeen	11
4.2 Flora	11
4.3 (Broed)vogels	11
4.4 Herpetofauna en vissen	13
4.5 Zoogdieren	13
4.6 Ongewervelden	14
4.7 Consequenties tijdens de sloopactiviteiten en de zorgplicht	14
5. CONCLUSIE	15
LITERATUUR	16
BIJLAGE 1: LIGGING NATURA2000 EN EHS	17
BIJLAGE 2: IMPRESSIE PLANGEBIED	18
BIJLAGE 3: TOELICHTING FLORA- EN FAUNAWET	19
BIJLAGE 4: CHECKLIST VLEERMUISPROTOCOL	22

1. AANLEIDING EN DOEL

Op de locatie Boonkweg 21 in Haaksbergen is de eigenaar voornemens alle opstallen en aan agrarische activiteiten gerelateerde bouwwerken te slopen. In het kader van de VAB-wonen regeling zal middels een bestemmingsplanwijziging een nieuwe woonbestemming worden aangevraagd. Voor de voorgenomen ruimtelijke ingrepen is een toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (Ff-wet) van kracht. Middels deze wet wordt een groot aantal plant- en diersoorten beschermd.

Als er plannen zijn om bepaalde handelingen uit te voeren of wijzigingen aan te brengen in het bestemmingsplan, zal er onderzocht moeten worden of deze plannen, of onderdelen hiervan, nadelige effecten kunnen hebben op aanwezige, of mogelijk aanwezige, beschermde flora en fauna. Middels een natuurtoets kan worden bepaald of dier- en plantsoorten negatieve gevolgen kunnen ondervinden van de werkzaamheden dan wel dat er gezocht moet worden naar mitigerende en/of compenserende maatregelen. Hiervoor zullen eventueel ontheffingen moeten worden aangevraagd bij Dienst Regeling van het ministerie van EL&I.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in de Flora- en faunawet, is aan Ecochore Natuurtechniek opdracht gegeven voor de uitvoering van een quickscan natuurtoets om zo de mogelijk negatieve effecten op flora en fauna in kaart te brengen. Middels een quickscan wordt een indruk verkregen van de mogelijke waarden van een gebied voor flora en fauna en kan worden beoordeeld of voldoende verspreidingsgegevens van mogelijk aanwezige beschermde dieren en planten voorhanden is of dat nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Dit rapport beschrijft de bevindingen en consequenties.

2. INVENTARISATIEOPZET EN GEBIEDSBESCHRIJVING

Voor de quickscan is de locatie op 25 juni en 3 juli 2013 door medewerkers van Ecochore Natuurtechniek bezocht om zo een verwachting uit te kunnen spreken van het voorkomen van, dan wel het gebruik maken door, beschermde dier- en plantsoorten in het gebied, zoals vermeld in de Flora- en faunawet, Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en Rode Lijsten.

2.1 Onderzoeksmethodiek

Iedere dier- en plantgroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen.

Dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Er is zowel globaal gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna, als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een éénmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Tijdens het onderzoek zijn de aanwezige ecotopen intensief geïnspecteerd op aanwijzingen van beschermde of Rode lijstgenoteerde flora en fauna.

Als aanvulling op het veldbezoek zijn verspreidingsstabellen en verspreidingsatlassen, met waarnemingen voor de locatie geraadpleegd op het voorkomen van beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten.

Aan de hand van de resultaten van het quickscanonderzoek kan worden aangegeven of nadere inventarisaties gewenst zijn of dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de effecten op aanwezige (beschermde) flora en fauna geen bedreiging opleveren en of ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn.

Bezoekdata	starttijd	weersgesteldheid	Onderzoeker
25-06-2013	dagbezoek	bewolkt, droog, windkracht 2, 17 °C	Bas Voerman
03-07-2013	dagbezoek	bewolkt, droog, windkracht 2, 19 °C	Rob Papendorp

2.2 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied is gelegen ten oosten van de bebouwde kom van St. Isidorushoeve aan de Boonkweg 21 in de gemeente Haaksbergen.

Het plangebied ligt in een half open agrarisch gebied met in de omgeving diverse houtwallen, kavelgrensbeplantingen en verspreid staande boerderijen. Langs de wegen in de omgeving treffen we veelal een laanbeplanting van zomereiken. In de omgeving zijn naast agrarische percelen geen natuurgebieden of grotere wateren en waterlopen aanwezig.

De planlocatie wordt geheel omsloten door agrarische percelen met de Boonkweg aan de noord- en oostzijde.

Het perceel betreft een voormalige boerderij met diverse opstallen en aan agrarische activiteiten gerelateerde bouwwerken en woonboerderij. Rondom het woonhuis is een siertuin met gazon aanwezig. Langs de Boonkweg is grotendeels laanbeplanting van forse zomereiken aanwezig. Deze lijnvormige beplanting sluit aan bij de forse zomereiken die centraal op het erf staan.

De opstallen betreffen enkele voormalige varkensschuren, een koeienloopstal en een mestsilos. Aan de achterzijde liggen enkele sleuvenstilos. Een groot deel van het erf is verhard met betonklinkers, enkele delen bestaan uit gegoten beton.

Het onderzoek heeft zich gericht op het gehele bebouwde perceel en alle gebouwen en houtopstanden op het erf.

Zie voor gebiedsligging figuur 1 en een gebiedsimpresie bijlage 2.

2.3 Natuurbeschermingswet 98, Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van grote en kleine natuurgebieden (waaronder de Natura2000 gebieden) waarin de natuur (plant en dier) voorrang heeft en wordt beschermd. Hiermee wordt voorkomen dat natuurgebieden geïsoleerd komen te liggen, dieren en planten uitsterven en dat de natuurgebieden zo hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

Natura2000 is een netwerk van beschermde natuurgebieden, dat binnen de Europese Unie wordt opgezet. Het Natura2000 netwerk dient ter bescherming van zowel de gebieden (natuurlijke habitats) als de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten. Deze Natura2000-gebieden vormen de kerngebieden van de EHS zoals deze in Nederland wordt vormgegeven, zie bijlage 1.

Het dichtstbijzijnde Natura2000 gebied is het Buurzerzand & Haaksbergerveen. De begrenzing van deze gebieden ligt op circa 4,5 kilometer van de planlocatie. Overige gebieden zijn niet op korte afstand aanwezig.

De planlocatie is niet gelegen binnen een ecologische verbindingszone (evz). Op de kaart in figuur 3, bijlage 1, ligt de begrenzing van de evz ten oosten van de planlocatie, overeenkomstig met de Natura2000 gebied Buurzerzand & Haaksbergerveen.

De geplande werkzaamheden zullen geen toename van versturende invloeden hebben op Natura2000 gebieden of EHS aangezien het plangebied niet ligt binnen de grenzen van voornoemde gebieden (EHS en Natura2000) of invloedssfeer (Natura2000). Zowel de werkzaamheden als de toekomstige inrichting zullen geen negatieve gevolgen hebben op de beschreven gebieden, aanwezige habitats of kwalificerende soorten. Verdere toetsing aan deze gebieden is hierdoor niet noodzakelijk.

Zie bijlage 1 voor de ligging van het gebied ten opzichte van de dichtstbijzijnde Natura2000 gebieden (figuur 2) en de ecologische verbindingszone (figuur 3).

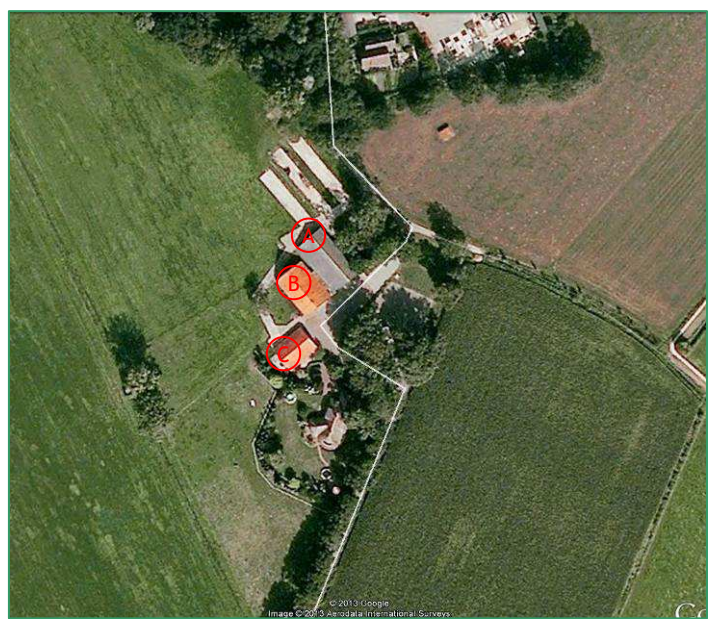
2.4 Geplande werkzaamheden

De werkzaamheden zullen bestaan uit het slopen van alle schuren en aan agrarische activiteiten gerelateerde bouwwerken en het opbreken van de verharding. Er wordt enige opgaande begroeiing gerooid, met name rondom het mestbassin en in de siertuin. Door de sloop ontstaat de mogelijkheid voor de realisatie van enkele nieuwe woningen.

De werkzaamheden kunnen worden aangemerkt als *Ruimtelijke Ingrepen*. Op deze definitie is de afweging in het kader van de Flora- en faunawet (hoofdstuk 4) gebaseerd.

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebied.
Uitsnede betreft het erf met opstallen.
Bron: Google Earth.

3. ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het veldbezoek weergegeven. In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en eventuele aanbevelingen gegeven. Voor verwijzingen naar *tabelgenoteerde soorten* in het kader van de Flora- en faunawet (Ff-wet) zoals in de tekst wordt beschreven, wordt verwezen naar de toelichting in bijlage 3. Ter aanvulling op de onderzoeksresultaten zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd voor het kilometerhok: 245-466.

3.1 Flora

In het plangebied zijn relatief weinig soorten aangetroffen. De aanwezige planten zijn alle algemene soorten die kenmerkend zijn voor matig rijke tot rijke gronden en veelal kenmerkend voor pioniersituaties, agrarische percelen en relictten uit siertuinen. Het betreft soorten als: akkerdistel, gladde witbol, grote brandnetel, paardenbloem, Canadese fijnstraal, kruipende boterbloem, kleeftkruid, zilverschoon, duizendblad, fluitenkruid, speerdistel, witte dovenetel, witte klaver, echte kamille, varkensgras, ridderzuring, melganzevoet, bijvoet, schapenzuring e.d.

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde of Rode lijstgenoteerde soorten aangetroffen. Gezien de intensiteit van de inventarisatie zullen er enkele soorten zijn gemist. Aan de hand van de opbouw van het plangebied zijn echter geen zwaar beschermde soorten te verwachten.

Verspreidingskaarten van Floron en verspreidingsdatabanken op internet laten enkele beschermde soorten zien binnen het kilometerhok waarin het plangebied gelegen is, oa. grasklokje, gewone vogelmelk en brede wespenorchis.

3.2 (Broed)vogels

Het veldbezoek heeft plaatsgevonden middels een eenmalig bezoek in het broedseizoen van de meeste vogelsoorten. Tijdens het veldbezoek zijn daardoor enkele territoriale vogelsoorten op het erf aangetroffen: spreeuw, vink, koolmees, houtduif en merel (nest). Op de muren van de woning zijn enkele sporen aangetroffen van overnachtende boomkruipers. In schuur B, zie figuur 1, is 1 nestlocatie van boerenwaluw aangetroffen. Het betreft een vers nest van dit jaar (2013). In de loods (A) zijn oude sporen van kerkuil aangetroffen in de vorm van enkele losse ruipennen en krijtsporen. Deze sporen duiden op een dagrustplaats, een broedlocatie is niet aangetroffen. Tijdens beide bezoeken zijn geen huismussen of sporen van deze soort in het plangebied aangetroffen. Verder worden de schuren op diverse locaties gebruikt door stadsduiven.

De aanwezige ecotopen op de planlocatie (bebouwing en erf) bieden potentiële broedgelegenheden voor vogelsoorten van erven en agrarische gebied.

Het beschermingsregime van de groep vogelsoorten is opgedeeld in 5 categorieën waarbij de nestlocaties leidend zijn. In bijlage 3 is een toelichting op de 5 verschillende categorieën en bijhorende soorten beschreven.

Van de categorieën 1-4 zijn sporen van één soort op het erf aangetroffen:

- Kerkuil (categorie 3)

De schuren en ruigten op het terrein bieden eveneens geschikte broedgelegenheden voor steenuil en huismus. Van deze soorten zijn echter geen sporen aangetroffen. Door de soms erg verborgen levenswijze van steenuil is het goed mogelijk dat sporen in het veld niet zichtbaar zijn.

- Steenuil (categorie 1)
- Huismus (categorie 2)

Van soorten uit categorie 5 zijn enkele soorten aangetroffen als koolmees, boerenwaluw en spreeuw. Broedlocaties van koolmees en spreeuw zijn niet vastgesteld maar in de houtopstanden of opstallen zeer goed mogelijk. Van de boerenwaluw is één nestlocatie aanwezig.

De atlas van Nederlandse broedvogels laat in het kilometerhok waarbinnen het plangebied ligt een groot aantal algemene broedvogels zien. Hierbij zijn ook enkele categorie 1-4 soorten als huismus, sperwer, kerkuil, steenuil en buizerd.

3.3 Herpetofauna en vissen

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen verricht van soorten uit deze groepen. Voor beschermde amfibieën, reptielen en vissen ontbreekt het aan geschikt voortplantingshabitat binnen de begrenzing van het plangebied.

De verspreidingskaarten van RAVON (*Reptielen, Amfibieën en Vissenonderzoek Nederland*) laten enkele beschermde soorten in het kilometerhok zien waarbinnen het plangebied gelegen is. Het betreft licht beschermde soorten als gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker en zwaar beschermde soorten als boomkikker en poelkikker.

3.4 Zoogdieren

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het eerste veldbezoek zijn enkele uitwerpselen van muizen en enkele molshopen aangetroffen. Tijdens het tweede bezoek, waarbij de schuren intensief zijn geïnspecteerd, zijn veel sporen van steenmarter aangetroffen. Het betreft hierbij diverse latrines en voedselresten van prooidieren en eischalen, zie foto 1. Het betreft hier een vaste verblijfplaats, vermoedelijk van een solitair mannetje. Overige sporen van zoogdieren zijn niet gevonden.

De planlocatie, en de directe zone hier omheen, biedt enkele algemene zoogdiersoorten een potentieel geschikt leefgebied. Hierbij moet met name gedacht worden aan soorten als: ware muizen, (algemene) spitsmuizen, konijn, egel en algemene marterachtigen.

Naast een territorium van de zwaarder beschermde soort de steenmarter, is het eveneens mogelijk dat waarnemingen van eekhoorn in het plangebied kunnen worden verricht. Van deze soort zijn echter geen aanwijzingen in de vorm van een vaste verblijfplaats aanwezig. Het is aannemelijk dat in omringende houtopstanden nestlocaties van deze soort aanwezig zijn waardoor foeragerende dieren op de planlocatie kunnen worden waargenomen.

De zoogdieratlas.nl maakt enkele meldingen van beschermde soorten: steenmarter, eekhoorn en das (aangrenzende kilometerhokken). Overige zwaar beschermde grondgebonden soorten zijn niet bekend binnen het kilometerhok waarbinnen het plangebied zich bevindt.

Foto 1. Latrine steenmarter

Vleermuizen

Het plangebied (gehele erf) is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Er zijn diverse geschikte houtopstanden en laanbeplantingen in de directe omgeving aanwezig waardoor het insectenaanbod en windluwe situaties vrij hoog is.

De gebouwen zijn nagenoeg alle in potentie geschikt als verblijfslocatie, gebouw A heeft hiervoor de laagste potenties. Er zijn diverse geschikte invliegopeningen, aftimmeringen, scheluw dakpannen ed. aangetroffen die toegang kunnen bieden tot of kunnen fungeren als kraam- en zomerverblijven en baltslocaties. Winterverblijven zijn in de schuren niet te verwachten. Deze zijn echter wel mogelijk in de spouwmuren van de woning.

In schuur B zijn enkele sporen van vleermuizen aangetroffen. Het betreft hier enkele prooiresten (vlindervleugels) en uitwerpselen, zie foto 2. Gezien de type sporen en locatie betreft het vermoedelijk de soort bruine grootoorvleermuis, dit is echter niet met zekerheid vastgesteld.

Overige sporen van vleermuizen zijn niet aangetroffen.

In de forse zomereiken op het erf is vanaf de grond gezocht naar potentieel geschikte vleermuisholten voor boombewonende soorten. Deze zijn niet aangetroffen maar echter niet uit te sluiten doordat er holten aanwezig kunnen zijn die niet zichtbaar zijn vanaf de grond.

Door de ligging van de planlocatie als onderdeel van lijnvormige houtopstanden langs de Boonkweg, kan de locatie een belangrijke schakel in een vliegroute van vleermuizen vormen. Hierdoor kan het plangebied mogelijk worden aangemerkt als essentieel leefgebied.

Verspreidingsatlassen van vleermuizen laten aanwezigheid van verschillende soorten in het kilometerhok zien: baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, watervleermuis, bruine grootoorvleermuis en rosse vleermuis.

3.5 Ongewervelden

Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen beschermde soorten uit deze groep aangetroffen. Het plangebied is niet geschikt voor beschermde of Rode Lijstgenoteerde insectensoorten.

Binnen de planlocatie liggen geen ecotopen die beschermde ongewervelden een goede leefomgeving bieden. Het voorkomen van beschermde ongewervelden, waaronder libellen, vliegend hert, gestreepte waterroofkever en platte schijfhoren, is derhalve uitgesloten.

Foto 2. Sporen van vleermuizen (vlindervleugels en uitwerpselen) tussen de uitwerpselen van stadsduiven.

4. TOETSING FLORA- EN FAUNAWET

4.1 Algemeen

Sinds het in werking treden van de AMvB artikel 75, 26 feb. 2005, is de beschermde status van dieren en planten opgedeeld in 3 tabellen, zie kader.

Soorten die vermeld staan op Tabel 1 zijn vrijgesteld van ontheffing indien de werkzaamheden aan te merken zijn als Ruimtelijke Ontwikkelingen. Tabel 2 en 3 soorten zijn zwaarder beschermd en hiervoor is nader onderzoek of toetsing noodzakelijk.

Voor vogels geldt dat alle inheemse soorten beschermd zijn. Verstoring of verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten die jaarrond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaarrond beschermd.

De groep *vogels* wordt niet specifiek aangegeven in de tabelverdeling. Voor deze groep is slechts ontheffing mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. In Nederland is de soortbescherming verankert in de Flora- en faunawet en zijn de soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn opgenomen in tabel 3 van de AMvB artikel 75. Hierdoor zijn alle vleermuissoorten zwaar beschermd.

Zie voor een uitgebreide toelichting van de Flora- en faunawet (Ff-wet) bijlage 3.

Tabelindeling Flora- en faunawet

Tabel 1: Algemene soorten: algemene vrijstelling of ontheffing/lichte toets

Tabel 2: Overige soorten: vrijstelling met gedragscode of ontheffing/lichte toets

Tabel 3: Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB: vrijstelling met gedragscode of ontheffing/uitgebreide toets

4.2 Flora

In het gebied zijn tijdens de quickscan geen beschermde plantensoorten waargenomen. Gezien de gebiedsopbouw zijn geen zwaar beschermde soorten te verwachten.

Aangezien beschermde soorten ontbreken, is nader onderzoek of ontheffing niet noodzakelijk.

4.3 (Broed)vogels

Alle te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is in de meeste gevallen niet mogelijk.

Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins van vogels en nesten niet is toegestaan. Deze overtredingen zijn mogelijk door het uitvoeren van de geplande werkzaamheden.

Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het sterk aan te bevelen buiten het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor bij aanvang van het broedseizoen het verstoringeffect op vogels minimaal is.

Globaal kan worden gezegd dat de broedperiode, voor de mogelijk aanwezige soorten, ligt tussen 15 maart en 15 juli. Hierbij dient wel te worden op gemerkt dat indien broedende vogels in een andere periode van het jaar worden aangetroffen, hierbij zorgvuldig dient te worden omgegaan zodat verstoring van de broedende vogels wordt voorkomen.

Niet alle vogels maken jaarlijks een nieuw nest om te broeden. Een deel van de soorten gebruikt jaarlijks hetzelfde nest of dezelfde locatie om hun jongen groot te brengen. Ook zijn er soorten die jaarrond gebruik maken van vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten geldt dat de nest- of verblijfloccaties jaarrond beschermd zijn en dat inzichtelijk gemaakt moet worden welke gevolgen de werkzaamheden voor deze soorten hebben.

Door het ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn: 'Aangepaste lijst beschermde vogelnesten' van het ministerie van LNV 2009 - zie ook bijlage 3. De nestlocaties en vaste verblijfplaatsen van de hierin beschreven soorten zijn ook in perioden beschermd als er tijdelijk geen gebruik van de nestlocatie wordt gemaakt. De betreffende soorten zijn verdeeld in 5 categorieën, zie bijlage 3.

Kerkuil

In een van de schuren zijn oude sporen aangetroffen van kerkuil. Hierdoor is intensief gezocht naar sporen van een broedsel of verse uitwerpselen en braakballen. Deze zijn niet aangetroffen. Hierdoor kan worden gesteld dat de locatie soms wordt gebruikt als rustlocatie, vermoedelijk door een mannetje, maar geen recent in gebruik zijnde broedlocatie vormt.

De planlocatie is gelegen in het buitengebied met diverse verspreid staande boerderijen en bijhorende opstallen. Naar verwachting zal een broedlocatie in een schuur in de directe omgeving aanwezig kunnen zijn. Kerkuilen hebben veelal een aantal rustlocaties rondom de broedlocatie die afwisselend gebruikt worden en dus onderdeel uitmaken van de levenscyclus. Het definitief verwijderen van een dergelijke locatie kan een negatieve uitwerking hebben op de kwaliteit van de lokale populatie.

Om dit te voorkomen is het van belang dat gezocht wordt naar mogelijkheden voor het aanbrengen van een nieuwe locatie die in gebruik kan worden genomen als rustlocatie of eventueel als broedlocatie. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van een nieuwe kerkuilenkast in een nieuw te realiseren schuur of in een bestaande schuur in de directe omgeving. Indien hierin kan worden voorzien is geen ontheffing noodzakelijk.

Het verdient voorkeur deze ingreep met een deskundig ecooloog of met een lokale kerkuilenwerkgroep te bespreken om zo de kwaliteit te waarborgen. Het aanbrengen van een nieuwe kast of rustlocatie dient echter vooraf aan de sloopwerken te worden gerealiseerd (in een bestaand bouwwerk) dan wel zo spoedig mogelijk na realisatie van een nieuw te bouwen bouwwerk.

Doordat de locatie in de toekomst alsnog kan worden gebruikt als broedlocatie, is het van belang dat, indien de sloop enkele broedseizoenen (na 2014) wordt uitgesteld, voorafgaande aan de sloop opnieuw wordt beoordeeld of de locatie al dan niet fungeert als broedlocatie.

Steenuil

Het erf met diverse opstallen biedt verschillende geschikte locaties voor steenuil om te broeden. Of deze soort daadwerkelijk op de locatie broedt is niet vastgesteld. Hiervoor is gericht onderzoek in de broedperiode noodzakelijk. Voor steenuil kan dit zeer gericht door gebruik van geluidsnabootsing in de avonduren. Mogelijk dat bij een lokale Vogelwerkgroep hiervan voor toetsing aan de Flora- en faunawet voldoende recente verspreidingsgegevens voorhanden zijn waardoor nader onderzoek niet noodzakelijk is of gericht kan worden uitgevoerd. Indien dit niet het geval is, is nader onderzoek noodzakelijk in de periode 15 februari - 15 april. Zie voor meer informatie *Soortenstandaard Steenuil* - te downloaden via het DR-loket van het ministerie van EL&I.

Huismus

Op het erf zijn geschikte locaties aanwezig die kunnen dienen als broedlocatie van huismus. In de te slopen schuren zijn eveneens enkele geschikte locaties aanwezig. Tijdens het bezoek zijn hier geen aanwijzingen van nesten of territoriale mannetjes aangetroffen. Doordat de locatie goede potenties heeft voor deze soort en hiervan geen recente verspreidingsgegevens voorhanden zijn, is nader onderzoek in de broedperiode noodzakelijk. Hierbij is het noodzakelijk te beoordelen of er nestlocaties verdwijnen en hoeveel broedparen aanwezig zijn. In dat geval zal moeten worden beoordeeld of en op welke wijze mitigatie dan wel compensatie noodzakelijk is. De beste periode voor dit onderzoek is in de periode 10 maart tot 20 juni. Zie voor meer informatie *Soortenstandaard Huismus* - te downloaden via het DR-loket van het ministerie van EL&I.

Boerenwaluw

In schuur B is een nestlocatie (bezet in 2013) van deze soort aangetroffen. Nesten van deze soort zijn alleen beschermd indien ecologische afwegingen dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld wanneer er geen alternatieven in de directe omgeving voorhanden zijn of wanneer het een significant aantal van de lokale populatie betreft. Het betreft echter een enkel nest in een agrarisch gebied met actieve bedrijven. In de directe omgeving zijn op korte afstand alternatieve broedlocaties aanwezig. Hierdoor kan worden gesteld dat nader onderzoek of afweging in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk is.

Consequenties

Door de beschermde status van voornoemde soorten (huismus, kerkuil en steenuil) is het verwijderen van vaste verblijfplaatsen (de nestlocaties of vaste rustlocaties) in beginsel niet toegestaan. Voor het wegnemen, zoals bij de sloop van gebouwen, is een mogelijke ontheffing en/of zijn compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk.

Om inzichtelijk te krijgen welk aantal nestlocaties verdwijnen en welke compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn, is nader onderzoek noodzakelijk naar steenuil en huismus.

soortgroep	Aantal bezoeken	Tijdstip onderzoek	Type onderzoek	Periode van onderzoek
Huismus	2	ochtend/dag	Territoriumkartering	(maart)april-juni
Steenuil	2	avond/nacht	Territoriumkartering/geluidsnabootsing	maart-april

De aanvullende onderzoeken dienen volgens de door de Particulier Gegevensbeherende organisaties (PGO's) opgestelde protocollen voor de betreffende soortgroepen te worden uitgevoerd. De voorgestelde onderzoeksinspanning is op deze protocollen gebaseerd. Het is echter mogelijk dat voor de toetsing voldoende recente verspreidingsgegevens voorhanden zijn bij een lokale vogelwerkgroep waardoor nader onderzoek niet of beperkt noodzakelijk is.

Effecten op overige soorten van categorie 5, waarvan de nestlocatie alleen beschermd is indien ecologische afwegingen dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld wanneer er geen alternatieven in de directe omgeving voorhanden zijn, kunnen worden veroorzaakt binnen de planlocatie. Mogelijke broedvogels van categorie 5 op de planlocatie zijn koolmees, pimpelmees, spreeuw, boerenwaluw ed. De populatie van deze soorten zal echter geen negatieve effecten ondervinden van de geplande ingrepen. Er zijn diverse broedgelegenheden aanwezig in de directe omgeving voorhanden. Nader onderzoek naar overige vogelsoorten is niet noodzakelijk.

4.4 Herpetofauna en vissen

Zwaar beschermde amfibieën, reptielen en vissen ontbreken op de planlocatie.

Doordat zwaar beschermde soorten niet aanwezig zijn, is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

4.5 Zoogdieren

Tijdens het onderzoek zijn enkele sporen aangetroffen van ware muizen (uitwerpselen), mol (moshopen) en steenmarter (uitwerpselen en prooiresten).

Naast de aangetroffen soorten kunnen in het plangebied diverse soorten worden aangetroffen als: ware muizen, spitsmuizen, konijn, egel, algemene marterachtigen enz. De aangetroffen soorten (behoudens de steenmarter), en de mogelijk aanwezige soorten, staan vermeld op Tabel-1 Ff-wet waardoor een vrijstelling geldt voor Ruimtelijke Ontwikkelingen en Ingrepen en geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk is.

Steenmarter

Deze soort gebruikt de locatie als vaste verblijfplaats. De soort staat vermeld op Tabel 2 Ff-wet waardoor een zwaarder beschermingsregime van toepassing is. Vaste verblijfplaatsen van zwaar beschermde soorten zijn beschermd krachtens artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hierdoor is het verwijderen van in gebruik zijnde vaste verblijfplaatsen niet zonder meer toegestaan en in veel gevallen ontheffingsplichtig met noodzakelijke compensatie.

Dat op de locatie sprake is van een vaste verblijfplaats is met zekerheid vastgesteld. Steenmarters zijn hoofdzakelijk solitair levende dieren. Alleen vrouwtjes met jongen leven langere tijd gezamenlijk in een territorium. Binnen het territorium hebben deze dieren enkele verblijfplaatsen die met regelmaat worden gebruikt. Het verwijderen van een verblijfplaats kan daardoor een grote impact hebben op de leefwijze van het aanwezige dier. Het verwijderen van een vaste verblijfplaats is daardoor in feite ontheffingsplichtig. Indien de locatie ten tijde van de sloop niet in gebruik is en er een alternatieve permanente verblijfplaats in de directe omgeving wordt gerealiseerd, is een ontheffing niet per definitie noodzakelijk. In de te behouden struwelen, bijvoorbeeld langs de noordzijde van het perceel, zijn zeer geschikte en eenvoudige maatregelen mogelijk om een permanente verblijfplaats te realiseren. Door deze locatie geschikt te

maken is hervestiging van de soort in nieuwe woningen of in naburige woningen, en daardoor overlast, in veel gevallen te voorkomen. In de brochure `Steenmarters in en om het huis` van de zoogdiervereniging staat beschreven hoe een dergelijke nieuwe verblijfslocatie kan worden ingericht, zie <http://www.zoogdiervereniging.nl/node/271>. Het verdient aanbeveling de werkzaamheden en de locatiekeuze met een soortdeskundige te overleggen.

Indien een dergelijke alternatieve locatie wordt aangelegd en tijdens de sloop de verblijfplaats niet in gebruik is, is geen ontheffing of nader onderzoek noodzakelijk.

Voor overige soorten uit deze groep is geen nader onderzoek of ontheffing noodzakelijk.

Vleermuizen

Het slopen van de gebouwen met verschillende potentieel geschikte én vastgestelde toegangsmogelijkheden en verblijfsruimten, zal resulteren in het verdwijnen van verblijfplaatsen van vleermuizen. De gebouwen bieden verschillende geschikte verblijfplaatsen voor enkele gebouwbewonende soorten. In een van de schuren zijn sporen van aanwezigheid vastgesteld van een vleermuizensoort, vermoedelijk van bruine grootoorvleermuis. Of het hier een kraamverblijf, zomerverblijf of baltslocatie betreft is met deze informatie niet te geven. Daarnaast bieden de opstallen en woning ook diverse geschikte mogelijkheden voor soorten als gewone dwergvleermuizen en laatvlieger.

Om meer inzicht te krijgen of de geplande werkzaamheden negatieve effecten kunnen hebben op aanwezige soorten en te beoordelen of, en zo ja welke, maatregelen noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld doordat verblijfplaatsen worden verwijderd, is het noodzakelijk nader onderzoek naar deze soortgroep uit te voeren. Voor deze afweging is het Vleermuisprotocol opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus in samenwerking met Gevevensautoriteit natuur en de zoogdiervereniging leidend. Zie bijlage 4 voor een vereenvoudigde Checklist uit het vleermuisprotocol.

Tijdens het onderzoek dient inzichtelijk gemaakt te worden of er vleermuizen gebruik maken van de planlocatie, welke soorten het betreft, welke typen verblijfsfuncties (kraam- of zomerverblijven of balts- en paarlocaties) de woningen hebben en welke effecten de werkzaamheden zullen hebben op de individuen en lokale populatie. Hiervoor zijn verschillende onderzoeksmomenten noodzakelijk, verspreid over het zomerhalfjaar (mei-september). Het onderzoek dient te worden uitgevoerd door een vleermuisdeskundige.

Verblijfplaatsen van boombewonende soorten zijn vermoedelijk niet op de planlocatie aanwezig. De zomereiken die in potentie geschikte holten kunnen hebben blijven behouden. Ook worden door de geplande werkzaamheden geen negatieve effecten op eventueel aanwezige vliegroutes of foerageerfunctionaliteit verwacht.

4.6 Ongewervelden

Het gebied is niet geschikt als voortplantings- en leefgebied voor beschermde en Rode lijstgenoteerde vlinders, libellen en overige insecten. Beschermde soorten zijn niet te verwachten aangezien de soorten van deze groepen veelal erg kritisch zijn op het biotoop.

4.7 Consequenties tijdens de sloopactiviteiten en de zorgplicht

Indien de schuren langere tijd buiten gebruik blijven en de sloop wordt uitgesteld, is het mogelijk dat er nieuwe situaties ontstaan voor dieren en planten om zich vestigen waardoor nieuwe afwegingen noodzakelijk kunnen zijn. Het verdient aanbeveling om sloopmateriaal en eventuele zandhopen slechts korte tijd op te slaan. Hierdoor wordt voorkomen dat dieren en planten zich tijdens de werkzaamheden kunnen vestigen. Voor alle dier- en plantsoorten, wel of niet beschermd, geldt de algehele zorgplicht, zie kader.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten artikel 2 van de Flora- en faunawet.

Artikel 2

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

5. CONCLUSIE

Op de planlocatie is een natuuronderzoek uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Aan de hand van de hierdoor verkregen gegevens, aangevuld met literatuuronderzoek, is een goed beeld ontstaan van de waarde van de planlocatie voor beschermde dier- en plantsoorten.

De geplande ingrepen in het gebied zullen bestaan uit het slopen van de aanwezige bebouwing en het rooien van enige beplanting.

Op de planlocatie zijn enkele vaste verblijfplaatsen aangetroffen van een vleermuissoort, vermoedelijk bruine grootoorvleermuis, en vaste verblijfplaatsen van kerkuil en steenuil. Daarnaast zijn nestlocaties van huismus en steenuil in het plangebied niet uit te sluiten. Overige vaste verblijfplaatsen of groeiplaatsen van zwaar beschermde dier- en plantsoorten zijn niet aangetroffen.

Van twee soortgroepen zijn te weinig verspreidingsgegevens voorhanden om uit te kunnen sluiten of schade aan individuen of locale populaties plaatsvindt. Hierdoor is voor beide groepen nadere inspanning noodzakelijk. Het betreft vogels (huismus en steenuil) en vleermuizen. Van overige soortgroepen zijn voldoende verspreidings- en gebiedsgegevens voorhanden om gefundeerde uitspraken te doen over eventuele effecten. Hierdoor is onderzoek naar overige soortgroepen niet noodzakelijk waardoor door het uitvoeren van de werkzaamheden voor deze soorten en soortgroepen geen overtreding plaatsvindt met de Flora- en faunawet. Wel zijn compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk voor het verwijderen van vaste verblijfplaatsen van steenuil en kerkuil voordat de sloop kan worden uitgevoerd.

Huisumus en steenuil

Voordat er kan worden gesloopt dient inzichtelijk gemaakt te worden of en hoeveel huismusterritoria en of een steenuilterritorium op de planlocatie aanwezig zijn die worden verwijderd door de voorgenomen sloop. Hierdoor is voor deze soorten nader onderzoek noodzakelijk. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd door minimaal 3 bezoeken in de periode maart-juli. Bij uitvoering van vleermuisonderzoek kan een deel van de informatie tijdens deze bezoeken worden vergaard. Hierdoor kan worden volstaan met 1 gericht dagbezoek voor huismus, zie tabel 2.

Vleermuizen

Het slopen van de bebouwing kan resulteren in het verwijderen van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. De aanwezigheid van deze soorten is alleen aan te tonen of uit te sluiten middels gericht onderzoek op daarvoor geschikte momenten in het jaar. Hierdoor is nader onderzoek door een vleermuisdeskundige in het zomerhalfjaar noodzakelijk om inzichtelijk te maken of en welke soorten aanwezig zijn en, indien dit het geval is, op welke wijze schade aan de locale populaties kan worden voorkomen. Het onderzoek dient te voldoen aan de door de Particulier Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) opgestelde protocol; het vleermuisprotocol 2013. Hierop is de onderzoeksintensiteit gebaseerd zoals weergegeven in onderstaande tabel (tabel 2).

soortgroep	Aantal bezoeken	Tijdstip onderzoek	Type onderzoek	Periode van onderzoek
Huisumus	1	dag	territoriumkartering	10 maart - 20 juni
Steenuil	3	nacht	territoriumkartering	15 februari - 15 april
Vleermuizen: kraam - en zomerverblijven	2-3	avond/nacht en ochtend	bat-detector	april - 15 juli
Vleermuizen: Balts- en paarverblijven	2	avond	bat-detector	15 aug - eind sept

Tabel 2: Overzicht noodzakelijk aanvullende onderzoeken.

Gezien het bovenstaande is nader onderzoek naar enkele beschermde dieren noodzakelijk en zijn voor twee soorten nadere maatregelen noodzakelijk voordat de geplande sloopwerkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Onderzoek naar overige soortgroepen is niet noodzakelijk.

Aanbevelingen

Faunavoorzieningen

Zoals eerder beschreven biedt de planlocatie mogelijke verblijfslocaties voor enkele soorten vleermuizen. Om dit in kaart te brengen is nader onderzoek noodzakelijk.

Ongeacht of en hoeveel verblijven worden vastgesteld, zijn er diverse mogelijkheden om tijdens de nieuwbouw eenvoudige voorzieningen te treffen waardoor voor vleermuizen geschikte verblijfplaatsen kunnen worden gerealiseerd. Ook voor enkele holenbroedende vogels zijn in nieuwbouw (bijvoorbeeld de nieuwe schuur) eenvoudig aanpassingen te realiseren. Indien bij nader ecologisch onderzoek naar deze groep aanwezigheid en mogelijk negatieve effecten worden aangetoond, kunnen dergelijke voorzieningen mogelijk eveneens gelden als mitigerende of compenserende maatregelen zoals deze opgelegd worden in noodzakelijke ontheffingen. Hierdoor is het raadzaam in een vroeg stadium van de planvorming te zoeken naar inpassingmogelijkheden van deze voorzieningen.

Hieronder worden enkele mogelijkheden ter overweging weergegeven:

- Inmetselstenen voor vleermuisverblijven
- Toegangsmogelijkheden achter betimmeringen (bijv. gootbetimmering)
- Vogelvides, in plaats van vogelkammen, voor huismus
- Geen toename van verlichting op het terrein ivm negatieve effect op vleermuizen
- Groene daken (bijv. sedum, gras ed.)
- Nieuwe aanplant met inheems bosplantsoen
- Inmetselstenen voor holenbroedende vogels

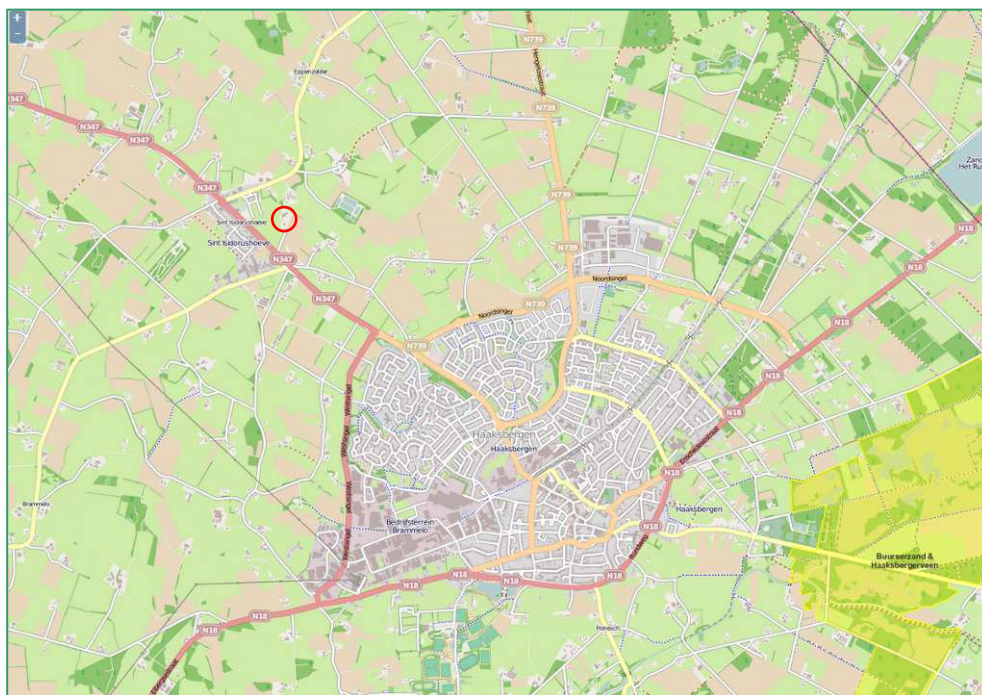
Deze lijst geeft enkele voorbeelden van mogelijkheden die kunnen dienen ter compensatie van mogelijke negatieve effecten op dieren en planten of kan een handreiking zijn naar dieren en planten in de bebouwde omgeving. Het aanbrengen van enkele voorzieningen draagt veelal bij aan een positieve beleving van bewoners en omwonenden van natuur in de directe woonomgeving.

LITERATUUR

- www.natuurloket.nl
- www.minlnv.nl
- www.gelderland.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.telmee.nl
- www.floron.nl

- H. Limpens et al.; Atlas van de Nederlandse Vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV-uitgeverij. 1997.
- Drs. E.J. Weeda et al.; Nederlandse Ecologische Flora - Wilde planten en hun relaties. KNNV-uitgeverij. 2003

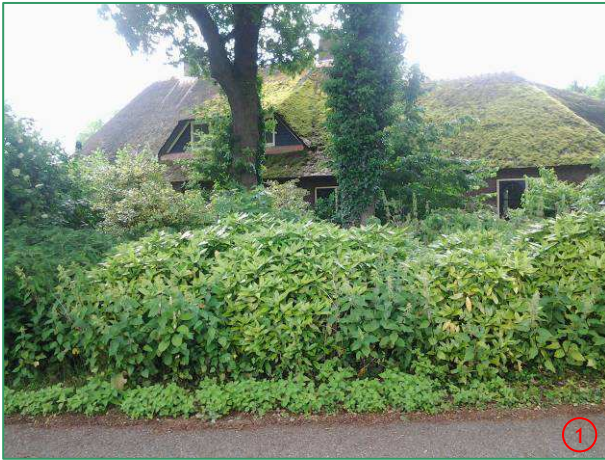
BIJLAGE 1: LIGGING NATURA2000 EN EHS

Figuur 2: ligging Natura2000 gebied Buurzerzand & Haaksbergerveen ten opzichte van het plangebied op circa 4,5 kilometer in het oosten. (gele arcering). De rode cirkel betreft de ligging van de onderzoeklocatie.
Bron: site minthv.nl.

BIJLAGE 2: IMPRESSIE PLANGEBIED

1. Woning met struweel langs Boonweg
2. Schuur B (zie figuur 1) met uitwerpselen steenmarter en vlermuizen
3. Schuur A
4. Binnenzijde schuur B
5. Mestsilo
6. Ruipen en uitwerpselen kerkuil
7. Nest boerenzwaluw

BIJLAGE 3: TOELICHTING FLORA- EN FAUNAWET

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Daarbij worden in deze wet de bepalingen samengevoegd die voorheen in verschillende wetten waren gebundeld: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dier- en plantsoorten.

De Flora- en faunawet is in beginsel gericht op de bescherming van flora en fauna op soortniveau. Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen. De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet voldoende zorg in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving, *Artikel 2 Flora- en faunawet*.

Voor de in deze rapportage gemaakte toetsing zijn met name de verbodsbepalingen artikel 8 t/m 12 van toepassing.

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode. De AmvB verdeelt alle beschermde soorten (met uitzondering van vogels) in drie groepen - Tabellen. Voor vogelsoorten geldt een andere regeling.

Beschermde soorten	Zonder gedragscode	Met gedragscode
Licht beschermde soorten - Tabel 1	<i>Algemene vrijstelling</i>	<i>Algemene vrijstelling</i>
Overige beschermde soorten - Tabel 2	<i>‘Lichte’ toetsing</i>	<i>Vrijstelling</i>
Streng beschermde soorten - Tabel 3	<i>Uitgebreide toetsing</i>	<i>Uitgebreide toetsing</i>

Tabel: toetsingscriteria voor ontheffing bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als deze soorten op de locatie voorkomen, en het werk valt onder de werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan geldt daarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Als geen sprake is van werkzaamheden zoals beschreven, dient een ontheffing te worden aangevraagd. De aanvraag wordt dan onderworpen aan de lichte toets. Toetsingscriteria daarbij zijn of de

gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient. Uiteraard geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht; Artikel 2.

Tabel 2

Deze soorten krijgen een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden zoals beschreven bij Tabel 1 én indien wordt gehandeld volgens een gedragscode die is goedgekeurd door de Minister van LNV.

Valt het werk niet onder de werkzaamheden zoals beschreven bij Tabel 1, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Hierbij moet aangetoond worden dat de werkzaamheden er niet toe mogen leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht. Er mag geen afbreuk gedaan worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. De populatie in het gebied mag geen gevaar lopen uit te sterven. Hiervoor moeten maatregelen getroffen worden, die opgenomen worden in een ecologisch werkprotocol. Ook hier geldt de algemene zorgplicht.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Enkel bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichtig. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrictlijn moet tevens sprake zijn van een door de Habitatrictlijn erkend belang:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Wanneer soorten uit tabel 3 voorkomen in een gebied dienen er maatregelen getroffen te worden om behoud van de lokale populatie, bescherming van individuen en de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te garanderen. Hiervoor dienen mitigerende en mogelijk compenserende maatregelen getroffen te worden. Om zeker te zijn of de maatregelen voldoende zijn, dienen ze vooraf beoordeeld te worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat de initiatiefnemer zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft de initiatiefnemer bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen het project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

Indien vaste verblijfplaatsen worden beschadigd of weggehaald of behoud van de lokale populatie dan wel bescherming van de aanwezige individuen niet voldoende kan worden gegarandeerd, dienen compenserende maatregelen te worden uitgevoerd én dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen. Voor deze soorten geldt echter dat alleen ontheffing wordt verleend op grond van een wettelijk belang genoemd in de Habitatrictlijn of Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantsoorten.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. Tijdens werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

● Boomvalk	(Falco subbuteo)
● Buizerd	(Buteo buteo)
● Gierzwaluw	(Apus apus)
● Grote gele kwikstaart	(Motacilla cinerea)
● Havik	(Accipiter gentilis)
● Huismus	(Passer domesticus)
● Kerkuil	(Tyto alba)
● Oehoe	(Bubo bubo)
● Ooievaar	(Ciconia ciconia)
● Ransuil	(Asio otus)
● Roek	(Corvus frugilegus)
● Slechtvalk	(Falco peregrinus)
● Sperwer	(Accipiter nisus)
● Steenuil	(Athene noctua)
● Wespandief	(Pernis apivorus)
● Zwarte wouw	(Milvus migrans).

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Wanneer een jaarrond beschermd nest wordt aangetroffen, dan dient altijd een omgevingscheck uitgevoerd te worden. Een deskundige dient te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragcode

Werken volgens een gedragcode kan (soms) een vrijstelling voor soorten van Tabel 2 en Tabel 3 geven. Voorwaarde is wel dat gewerkt dient te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragcode. Hierbij is het van belang dat de gedragcode op de juiste wijze is geïmplementeerd in de organisatie of in het totaalplan van de werkzaamheden.

Voor meer informatie over de toepassing van de Flora- en faunawet in relatie tot gedragcodes: zie de brochure van het ministerie van LNV: "Buiten aan het werk".

BIJLAGE 4: CHECKLIST VLEERMUISPROTOCOL

Selectie uit de checklist:

1. Dikke bomen

Is in of grenzend aan het plangebied één (of meerdere) dikke boom (doorsnede globaal > 3 dm op borsthoogte) aanwezig? → **ja, maar geen geschikte holten**

Geen onderzoek naar boombewonende vleermuissoorten

5. Gebouwen

Zijn er gebouwen aanwezig? → **ja**

a. Biedt het gebouw(en) mogelijk winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen voor vleermuizen (denk aan de spouwmuur, dakpannen, kelders, luiken aan de muur, gevelbekleding, zolders, daklagen, kruipruimtes etc.)? → **ja**

Nader onderzoek naar winter-, kraam-, zomer- en paar verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen.

b. Zijn er sporen van aanwezigheid, poepsporen, keutels, vraatsporen en dergelijke? **ja**

Nader onderzoek naar verblijfplaatsen vleermuizen

c. Mogelijk foerageer gebied? → **ja, in aangrenzend gebied**

Nader onderzoek naar foeragerende vleermuizen - in relatie tot de planlocatie